

Rezime izvještaja guvernera – decembar 2018.

Ažurirano: 18. 02. 2019. godine

U Izvještaju guvernera za decembar 2018. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2018. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2018. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2018. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2017. godini iznosi 4,7%, dok je prema preliminarnim podacima u prvom, drugom i trećem kvartalu 2018. godine ostvaren realni rast od 4,5%, 4,9% i 5,0%, respektivno, u odnosu na isti period 2017.

Cijene su u decembru 2018. godine, u odnosu na prethodni mjesec, manje za 0,6%, dok je godišnja stopa inflacije u decembru iznosila 1,6%.

U 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu, industrijska proizvodnja zabilježila je rast od 22,4%. Rast proizvodnje je zabilježen u sektoru prerađivačke industrije (12,1%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (62,1%). Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru vađenja ruda i kamena (-21,3%).

Prema preliminarnim podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 12,6%, a prevoz robe za 5,9%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 7%, a prevoz robe smanjen za 38,1%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,7%, dok je prevoz robe smanjen za 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih jedanaest mjeseci 2018. godine proizvedeno ukupno 281.243 m³ šumskih sortimenata, što je za 15% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2018. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih

građevinskih radova od 31,5% i rast efektivnih časova rada od 14,9% u odnosu na isti period 2017. godine.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2018. godine iznosio je 194.085 lica, što je za 0,3% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 9,3% više u odnosu na decembar 2017. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2018. godine iznosio 41.378 što predstavlja pad od 3,5% u odnosu na prethodni mjesec, a pad od 19,3% u odnosu na decembar 2017. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 12. 2018. godine, bio je 43.104 od kojih je 14.197 ili 32,9% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 2%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2017. godine rast iznosio 11,6%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju decembra 2018. godine iznosio 635,3 miliona eura, i bio je za veći za 1,7% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći za 17,8%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 12. 2018. godine (14.197) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.311 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 30.553.641,03 eura što čini 4,8% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 11.886 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 604.800.250,39 eura, što čini 95,2% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 12. 2018. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 14,9% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 37% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.407,2 miliona eura na kraju decembra 2018. godine, i bila je 0,03% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju decembra 2018. godine iznosili 2.930,2 miliona eura i ostvarili su pad od 1,9% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar prethodne godine bili veći za 8,5%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,5% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u decembru 2018. godine iznosili su 3.459,2 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 0,2%, dok u odnosu na decembar 2017. godine bilježe rast od 5,9%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2018. godine iznosio je 516,8 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 1,8%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 0,5%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u decembru iznosili su 198 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 12,4%, dok u odnosu na decembar 2017. godine bilježe rast od 5,1%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2018. godine iznosili su 202,4 miliona eura i činili su 6,9% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 2,5%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 2,8%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2018. godine iznosila je 6,36%, i bila je manja za 0,01 p. p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2017. godine zabilježila pad od 0,45 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2018. godine iznosila je 5,51%, što predstavlja pad od 0,95 p. p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,72 p. p. u odnosu na decembar 2017. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,56% na kraju decembra 2018. godine i bila je manja 0,02% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2017. godine ostvarila pad od 0,13 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 249,6 miliona eura na kraju decembra 2018. godine, i bilježi pad od 1,7 miliona eura ili 0,7% na mjesečnom nivou. Tokom decembra 2018. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 54,6%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 45,4%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 86,8 miliona eura u 2018. godini. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,5%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,5%).

U decembru 2018. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,5 miliona eura kroz 235 transakcija. Ostvareni promet bio je 2,3 puta veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.12.2018. godine iznosila

je 3.045,1 milion eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,1%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2018. godine bila 10.840,49 indeksnih poena, bilježi pad od 0,6% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 837,08 indeksnih poena i bilježi pad od 1,2% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u decembru 2018. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 70,4 miliona eura ili 1,5% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 184,7 miliona eura ili 4% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za decembar niže za 5,9%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u decembru 2017. godine, zabilježen je neznatan pad, od 0,6%. Izdaci budžeta iznosili su 255,1 miliona eura ili 5,5% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 5,6% niže u odnosu na decembar prethodne godine, a u odnosu na plan više za 45,5%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2018. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.093,9 miliona eura ili 67,2% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 59,1% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 98,97% u decembru.

U decembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, u Briselu. Ostvareno je učešće na konstitutivnoj sjednici Komisije za evropske integracije, a na istoj je razmatran pregled nerealizovanih obaveza u prva tri kvartala iz PPCG-a 2018-2020, trenutni presjek realizacije za četvrti kvartal, kao i aktivnosti na pripremi Programa pristupanja Crne Gore EU 2019-2020. Takođe, ostvareno je učešće na drugoj sjednici Komisije za evropske integracije, na kojoj je razmatran prvi nacrt Programa pristupanja Crne Gore EU 2019-2020.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o

pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.